

Píseň: S109 - Amazing grace + modlitba; Oddíl k výkladu:
Sd 19, 1-21

Milí přátelé,

minulý týden vyvrcholil první díl závěrečné „ságy“ knihy Sd. Šlo o její severní část, která se točila kolem Míky, lévijce pobývajícího v Efrajimském pohoří, který přišel od judského Betléma a kolem Danovců.

Ti ukradli Míkovi jeho modlu - sochu tesanou a litou. Vypálili a vyvraždili pokojně a bezstarostně žijící město Lajiš a místo něj postavili nejsevernější město Israele - Dan.

Tento oddíl začínal slovy „v oněch dnech neměli v Israeli krále.“

Začíná jižní část

Dnešní oddíl opět zdůrazňuje stejné - v Israeli není král. Není nikoho, kdo by dohlížel na právo a spravedlnost. Kdo by chránil slabé, pocestné, cizí a zejména dbal na dodržování Hospodinova Zákona. Severní část této „ságy o anarchii“ skončila hrůzostrašně. Jižní část bude ještě mnohem horší.

Ačkoli v dnešním oddíle tomu nic nenapovídá. Úmyslně je dnešní oddíl vystavěn zcela obráceně: V severní části jsme „vpadli“ do děje, když syn vracel peníze své matce, kterou okradl. Dnešní oddíl je vlastně docela pozitivní: Podvedený manžel vyráží domluvit své „partnerce“ - cizoložnici, aby se vrátila domů.

Váží kvůli tomu dlouho cestu z Efrajimského pohoří až do judského Betléma. A navíc je to lévijec. Možná onen potulný kněz z Míkova příběhu? Nebo jde jen o shodu všech o něm uvedených skutečností?

Celý dnešní oddíl má ve své až příkladnosti sloužit jako „falešné očekávání“, podobně jako tak dělají i dnes např. filmy. O to hrůznější totiž bude jeho pokračování, kterému se budeme věnovat příště.

Zdržování

Lévijce však zdržuje v Betlémě jeho tchán. Nejprve snad proto, že měl radost, že partner jeho dcery se přišel udobřit, najít způsob, jak by jejich partnerský vztah mohl pokračovat, navzdory cizoložství jeho dcery (srv. v. 3: „Šel mu radostně vstříc;“ BKR: „Zaradoval se z jeho příchodu“).

Další zdržování ze strany tchána je v příběhu způsobeno snad jeho úsilím udobřit oba partnery - skrze bohaté pohostinství.

Na cestu tak lévijec a jeho ženina vyrážejí až pátý den odpoledne. Už v tomto oddílků se však začínají projevovat trhlinky. Zcela nenápadné, jak to bývá v lidském životě, který vidí snadněji třísku v oku bližního než trám ve vlastním. Tchánovo zdržování, jakkoli dobře myšlené, nemohlo mít mnohý vliv na závažnou trhlinu partnerského vztahu jeho dcery v podobě její nevěry.

A zároveň je jeho pohostinství a snaha lévijce zdržet jedním z faktorů, proč lévijec vyráží na cestu ve zcela nevhodnou dobu: Když se schylovalo k večeru (v. 9).

Avšak lévijec prozrazuje stejné trhlinky - navzdory dobře míněné domluvě vyráží, když se schylovalo k večeru.

Nám dnes už je možná vzdálené, v čem je problém cesty na večer. Žijeme ve světě lamp, kompletní elektrifikace měst i vesnic atd. Ale přeci jen i dnes něco z tohoto zůstává: Zejména dívkám a ženám dodnes doporučujeme, aby nechodily samy, když se již stmívá.

Ve starověku byla nebezpečí, před kterými chceme i dnes chránit, mnohonásobně častější a horší. Nebylo čím si na cestě svítit. Cestovatel je ohrožen nejen lidmi, ale také divou zvěří. Snadno za šera až tmy zabloudí nebo se zraní v hornaté oblasti Israele. A právě nebezpečí banditů, násilníků a dalších tuláků bylo mnohem vyšší.

Jebús

Avšak lévijec i jeho výprava se s ničím z toho nesetkali. Dorazili až k Jebúsu - k Jeruzalému. Vygradované nebezpečí se zdá

být zažehnáno - alespoň závěr knihy Sd bude pozitivní! Navíc jsou přece u Jeruzaléma, města Davidova...

Jenže Jeruzalém tehdy ještě nepatřil Israelcům. Nýbrž Jebúsejcům, kteří nesou jméno svého města. Mladíkovi z lévijcovy výpravy to nevadí - spíše než Jebúsejců se bojí dalšího putování za tmy. Ale lévijec mu - na první pohled správně - odvěti, že přece nebudou u cizáků.¹ Půjdou raději k benjamínovcům do nedaleké Gibeje. Není náhodou, že poslední příběh knihy Sd a tak vlastně předkrálovské doby, se točí kolem kmene a města prvního krále - Saula. Tento příběh bude předzvěstí, z jakého kmene bude první král pocházet.

Stejně jako byl předchozí příběh také o tom, odkud vzešlo Danovské kněžstvo - z krádeží, modloslužby, prospěchářství a vraždění nevinných.

Gibeja

I do Gibeje se jim podařilo dostat sice na poslední chvíli, ale i proto včas. Ale nikdo se jich nechtěl ujmout. Zvláštní. Jsou zde mezi svými. Mají očividně dost zásob pro sebe i své osly. Tak kde je problém?

I tyto nenápadné trhlinky mají čtenáře upozornit, že „není všechno zlato, co se třpytí.“ A že se v příběhu od začátku vyskytují velké podivnosti. A tak že se chystá něco velkého...

Nakonec se lévijce ujal nějaký starý muž (v. 16). Shodou okolností také cizinec a host - stejně jako právě příšlý lévijec. A „náhodou“ také původně z Efrajimského pohoří.

Příběh také znovu zdůrazní, stejně jako v předchozím, v jakém kmeni se nacházíme - minule to byli nejsevernější Danovci, tentokrát jsou to nejjihnější Benjamínovci.²

¹ Navíc mu jako lévijci hrozí rituální znečištění už jen při jídle u pohanů. Jídlo bylo vždy zasvěceno nějakému božstvu. Podobně i dnes se nejen křesťané před jídlem modlí...

² Oba kmény také sídlily v oblastech, které byly „výspami“ Israele. Dan byl chráněn jen od jihu, jinak byl obklopen jinými národy. Benjamín byl sice chráněn Mrtvým mořem, ale hned za ním byli cizí národy. Navíc mezi ním a Šimeonem byla také neisraelská oblast - budoucí Idumea, tehdy spíše nepatřící nikomu. Obě oblasti jsou tak o to náchylnější k cizím

Překvapivě se tedy lévijce ujal vlastně cizinec, nikoli místní. Cizinec, imigrant, projevil pohostinství - i to má čtenáře trknout.

Poslední, co má čtenáři napovědět, že se v Gibeji děje něco nedobrého, je obava starého muže: „Jenom nezůstávej přes noc zde na prostranství.“

Proč ne? Israelec mezi Israelci, v oblasti kmene, z něhož vzejde první král, co by, navíc ještě lévijcovi, hrozilo?

O tom však až příště. Dnešní oddíl totiž přidává upokojující umytí nohou a společné jídlo.

Závěr

Dnešní příběh je veskrze pozitivní - zejména pokud čtenář úmyslně či neúmyslně přehlédne řadu nenápadných detailů. Avšak přehlížet detaily je velikou chybou vždy. Právě detaily prozradí lháře a podvod. Protože detaily prozrazují skutečné úmysly. V dnešním příběhu prozrazují, že vypravěč chystá velké překvapení a ponechává tu a tam indicie, aby se pozorný čtenář mohl zaradovat, že pochopil od začátku.

Dnešní příběh je úmyslně vykreslen jako pozitivní - konečně. Cizinec se v zaslíbené zemi ujímá cizince. Lévipec se raději vyhne pohanskému městu a uchýlí se do města svého národa. Navzdory nevhodnému a nebezpečnému času pro cestu dorazili naši „hrdinové“ do bezpečí. Konečně něco veselého, pozitivního, hezkého v knize Sd!

Než vypravěč prozradí svou fintu, přiznejme dnešnímu oddílu také samostatnou hodnotu: Je příkladem pomoci přistěhovalce přistěhovalci. Přestože uvnitř stejného národa, místní se nijak nenamáhali pomoci pocestnému. V takovém stavu byl vyvolený lid!

Následující oddíl však ukáže, že vypravěč si úmyslně se čtenářem pohrál. Já ho dnes nebudu vykládat, avšak přečtu ho, abyste slyšeli pohromadě celek vypravěčova úmyslu: Sd 19, 22 - 30.

Píseň: S160 - Fíkový strom + modlitba Páně
Rozhovor